

Tézy a literatúra k povinnému predmetu rigoróznejskúšky Filozofia médií

1. Vývoj filozofie a prehľad vzniku a vývoja filozofie médií ako academickej disciplíny. Kľúčové teoretické prístupy a koncepty.
2. Metodologické aspekty filozofie médií. Komparácia s teóriou médií.
3. Kritická teória médií o Prístup Frankfurtskej školy k médiám a kultúre. Príspevky Theodora Adorna, Maxa Horkheimera a Herberta Marcusea.
4. Informácia v kontexte filozofie. Globálna informačná spoločnosť a globálna informačná infraštruktúra.
5. Filozofia médií a globalizácia. Globalizačné a (g)lokalizačné procesy a ich vplyv na médiá a mediálnu produkciu. Mediálny imperializmus a kultúrna homogenizácia.
6. Technodeterminizmus a médiá. Vplyv technológie na spoločnosť a komunikáciu. Kritika technodeterministického prístupu.
7. Celulárna spoločnosť, celulárna moc a človek týchto kontextoch.
8. Vplyv postmodernistickej filozofie na médiá. o Koncept reality a simulácie a hyperreality podľa Jeana Baudrillarda.
9. Realita a virtuálna realita z pohľadu filozofie.
10. Médiá a identita. Úloha médií vo formovaní kultúrnej identity.
11. Digitálna kultúra a digitálna identita.
12. Nové formy posvätna a religionizity v kyberpriestore médií.
13. Mediálna ekológia o Koncept mediálnej ekológie podľa Neila Postmana a Marshalla McLuhana. Vplyv médií na kultúrne a spoločenské prostredie.
14. Nový existencializmus a výchovný ideál z pohľadu mediálnej výchovy.
15. Budúcnosť médií. Predikcie pre budúcnosť médií. Emerging technologies a ich filozofické implikácie.

Základná študijná literatúra a zdroje¹

ADORNO, Theodor W. a Max HORKHEIMER. Dialektika osvícenství: filosofické fragmenty . Preklad Michael Hauser - Milan Váňa. Vydanie prvého. Praha: Oikoymenth, 2009.

BAUDRILLARD, Jean. Simulacra and Simulation. Redwood City: Stanford University Press, 1981 Dostupné na: ducks.wordpress.com/wp-content/uploads/2014/12/simulacra-and-simulation-by-jean-baudrillard.pdf

BOLTER, Jay David a Richard GRUSIN. Remediation: Understanding New Media. Cambridge, Massachusetts, USA: The MIT Press, 1999. Dostupné na: https://monoskop.org/images/a/ae/Bolter_Jay_David_Grusin_Richard_Remediation_Understanding_New_Media_low_quality.pdf

CASTELLS, Manuel a Gustavo CARDOSO (eds.) The Network Society: From Knowledge to Policy. Washington, DC: Johns Hopkins Center for Transatlantic Relations, 2005.

Dostupné na:

https://www.academia.edu/4566227/Manuel_Castells_and_Gustavo_Cardoso_The_Rise_of_Network_Society

DEBORD, Guy. The Society of the Spectacle. New York: Zone Books, 1995 . Dostupné na: [Debord_Guy_Society_of_the_Spectacle_1995.pdf](https://www.monoskop.org/images/a/ae/Debord_Guy_Society_of_the_Spectacle_1995.pdf)

¹ Niektoré publikácie a zdroje sú dostupné i v prekladoch, najčastejšie v českej mutácii

ELLUL, Jacques. The Technological Society. New York: Vintage Books, 1954. Dostupné na: <https://ia803209.us.archive.org/2/items/JacquesEllulTheTechnologicalSociety/Jacques%20Ellul%20-%20The%20Technological%20Society.pdf>

GÁLIK, Slavomír. Filozofia a médiá. Bratislava: Iris, 2012.

HABERMAS, Jürgen. Strukturální přeměna veřejnosti. Praha: Filosofia, 2022.

KITTLER, Friedrich A. Gramophone, Film, Typewriter. Stanford: Stanford University Press, 1999. Dostupné na:

https://monoskop.org/images/7/73/Kittler_Friedrich_Gramophone_Film_Typewriter.pdf

MANOVICH, Lev. The Language of New Media. Cambridge: The MIT Press, 1994.

Dostupné na: https://dss-edit.com/plu/Manovich-Lev_The_Language_of_the_New_Media.pdf

MARCUSE, Herbert. One-Dimensional Man: Studies in the Ideology of Advanced Industrial Society. Oxford: Taylor & Francis, 2002.

McLUHAN, Marshall. Understanding Media: The Extensions of Man. New York: McGraw-Hill, 1964.

POSTMAN, Neil. Ubavit se k smrti: Veřejná komunikace ve věku zábavy. Praha: Mladá fronta, 2010.

Zdroje k článku

"Mediální Ekologická Teória" - Postman, Neil (Essays in Media Ecology)

"Technological Determinism in Media Theory" - Chandler, Daniel (Journal of Media Studies)

"The Medium is the Message" - McLuhan, Marshall (PDF dostupné na Academia.edu)

Tézy a literatúra k povinne voliteľnému predmetu rigoróznejskúšky

Médiá a spoločnosť

1. Vývoj a funkcie médií v spoločnosti. Historický vývoj médií od tlače po digitálne médiá. Primárne funkcie médií.
2. Vplyv médií na verejnú mienku. Proces formovania verejnej mienky prostredníctvom médií. Agenda setting, framing v médiách.
4. Mediálna moc a politická komunikácia. Medializácia politiky a politická manipulácia.
5. Analýza mediálnych obsahov a ich ideologických posolstiev. Analýza diskurzu a semiotická analýza.
6. Médiá a sociálne, ekologické... hnutia. Úloha médií pri mobilizácii a organizovaní sociálnych hnutí. Príklady úspešných mediálnych kampaní a aktivizmu.
7. Digitálna revolúcia a nové médiá. Dopady digitalizácie na tradičné médiá a komunikáciu. Vzostup sociálnych médií a ich vplyv na spoločnosť.
8. Propaganda a mediálna manipulácia. Teórie propagandy, hegemonie a mediálnej kontroly.
9. Etika a regulácia médií. Etické dilemy v mediálnej praxi. Regulačné mechanizmy a legislatíva v oblasti médií.
10. Mediálna gramotnosť a vzdelávanie. Význam, stratégie a metódy na zlepšenie mediálnej gramotnosti.
11. Mediálny priemysel. Ekonomické princípy fungovania médií. Koncentrácia vlastníctva médií a jej dopady na pluralitu a nezávislosť.
12. Marketingová komunikácia v mediálnom prostredí. Úloha reklamy a public relations v mediálnom priemysle.
13. Mediálna technológia a inovácie. Technologické inovácie v médiách a ich dopady na médiá. Trendy v mediálnom priemysle.
14. Médiá a krízové situácie. Úloha médií pri informovaní verejnosti počas krízových situácií a katastrof.
15. Médiá a kultúrna produkcia. Vplyv médií na tvorbu a šírenie kultúrnych hodnôt. Analýza mediálnych obsahov v kontexte kultúrnych štúdií.

Základná študijná literatúra²

ADORNO, Theodor W. a Max HORKHEIMER. Dialektika osvícenství: filosofické fragmenty . Preklad Michael Hauser - Milan Váňa. Vydanie prvého. Praha: Oikoymenth, 2009.

BAKIČOVÁ, H. Žurnalistika. Komplexní průvodce praktickou žurnalistikou. Praha: Grada Publishing, 2005.

² Niektoré publikácie a zdroje sú dostupné i v prekladoch, najčastejšie v českej mutácii

BAUDRILLARD, Jean. Simulacra and Simulation. Redwood City: Stanford University Press, 1981 Dostupné na: ducks.wordpress.com/wp-content/uploads/2014/12/simulacra-and-simulation-by-jean-baudrillard.pdf

BEDNÁŘ, V. Internetová publicistika. Praha : Grada, 2011.

CASTELLS, Manuel. The Rise of the Network Society - The Information Age: Economy, Society, and Culture Cambridge, Mass.: Blackwell Publishers, 1996. Dostupné na: <https://archive.org/details/riseofnetworksoc0000cast>

COULDRY, Nick. Media, Society, World: Social Theory and Digital Media Practice. London: Polity, 2012.

DOUBRAVOVÁ, J. Semiotika v teorii a praxi. Praha : Portál, 2008.

ECO, Umberto. Teorie semiotiky. Praha: Argo, 2022.

GITLIN, Todd - Media Unlimited: How the Torrent of Images and Sounds Overwhelms Our Lives. New York: Metropolitan Books: Henry Holt and Co., 2007. Dostupné na: https://archive.org/details/mediaunlimitedho0000gitl_i8o2/page/2/mode/2up

HABERMAS, Jürgen. Strukturální přeměna veřejnosti. Praha: Filosofia, 2022. 394 s.

HALLIN, D. C. a P. MANCINI. Systémy médií v postmoderním světě. Tři modely médií a politiky. Praha: Portál. 2008.

HERMAN, Edward S. a Noam CHOMSKY. Manufacturing Consent: The Political Economy of the Mass Media, London: The Bodley Head, 1988. Dostupné na: https://edisciplinas.usp.br/pluginfile.php/5537300/mod_resource/content/1/Noam%20Chomsky_%20Edward%20S.%20Herman%20-%20Manufacturing%20Consent_%20The%20Political%20Economy%20of%20the%20Mass%20Media-Bodley%20Head%20%282008%29.pdf

JENKINS, H. Convergence Culture: Where Old and New Media Collide. New York: New York University Press, 2006. 336 s.

JIRÁK, J. a B. KÖPPOVÁ. Média a společnost. Stručný úvod do studia médií a mediální komunikace. Praha: Portál, 2003.

McQUAIL, D. Úvod do teorie masové komunikace. Praha: Portál, 2009.

Modern and the Postmodern. London: Routledge, 1995.

PITOŇÁKOVÁ, S. Úvod do štúdia mediálnych produktov. Vysokoškolská učebnica, EDIS – vydavateľstvo ŽU v Žiline. 2021.

SEDLÁKOVÁ, R. Výzkum médií. Praha: Grada Publishing, a. s., 2014.

SHELLMANN, B. a kol. Média: základní pojmy, návrhy a výroba. Praha: Europa-Sobotáles 2004.

Zdroje k článku

"Advertising and Media" - Turow, Joseph (Journal of Advertising Research)

"Crisis Communication and Media" - Coombs, W. Timothy (Public Relations Review)

"Critical Theory and Media Studies" - Kellner, Douglas (Cultural Studies Journal)

"Cultural Production in Media" - Hesmondhalgh, David (Media, Culture & Society)

"Digital Media and Society" - Jenkins, Henry (New Media & Society)

"Globalization and Media" - Tomlinson, John (Global Media and Communication)

"Media Economics" - Picard, Robert (Journal of Media Economics)

"Media Ethics and Regulation" - Christians, Clifford (Journal of Mass Media Ethics)

"Media Literacy Education" - Hobbs, Renee (Journal of Media Literacy Education)

"Media Technology and Innovation" - Bolter, J. David (Technology and Society Journal)

"Mediated Identities" - Hall, Stuart (Cultural Studies Journal)

"Political Communication and Media Effects" - Scheufele, Dietram (International Journal of Public Opinion Research)

"Semiotics of Media" - Barthes, Roland (Semiotica)

"The Media and Public Opinion" - McCombs, Maxwell (Journal of Communication)

"The Role of Media in Social Movements" - Castells, Manuel (American Journal of Sociology)

Tézy a literatúra k povinnej voliteľnej predmetu rigoróznej skúšky

Digitálne humanitné vedy

1. Vývojové trendy humanitných vied
2. Výskum v digitálnych humanitných vedách
3. Metodologické aspekty digitálnych humanitných vied
4. Digitálne humanitné vedy a vedecká komunikácia
5. Charakteristika digitálnych humanitných vied
6. Digitálna veda a otvorená veda
7. Vedecká komunikácia v režime otvorenej vedy
8. Digitálne humanitné a spoločenské vedy – digital humanities
9. Transfer poznatkov do praxe
10. Informačné správanie vedcov digital humanities
11. Digitálne humanitné vedy v praxi (sociálne médiá pre digitálne humanitné vedy, digitalizácia digitálne zdroje, open acces a elektronické informačné zdroje pre digitálne humanitné vedy)
12. Analógové a digitálne záznamové médiá
13. Historický vývoj záznamových médií
14. Open source softvér na podporu digitálnych knižníc a repozitárov
15. Implementácia elektronického obchodu s otvoreným zdrojovým kódom

Základná študijná literatúra

- BAZZELL, M. Open Source Intelligence Techniques. S. l.: Independently Published, 2021
- BORGMAN, C. L. a kol., 2014. Knowledge infrastructures in science: data, diversity, and digital libraries. In: International Journal on Digital Libraries [online]. September 2015, 16(3), 207-227. Dostupné na: <https://link.springer.com/article/10.1007/s00799-015-0157-z>.
- BORGMAN, C. L., 2009. The Digital Future is Now: A Call to Action for the Humanities. In: Digital Humanities Quarterly (DHQ) [online]. 3(4), 2009. Dostupné na: <http://www.digitalhumanities.org/dhq/vol/3/4/000077/000077.html>.
- BURDICK, A. a kol., 2019. Digital Humanities. Praha: Academia, 2019. Vydání první. 191 s.
- Development for Digital Humanities. [online]. Dostupné na: <http://devdh.org/>
- EDMOND, J. (ed.). Digital Technology and the Practices of Humanities Research, Open Book Publishers, Cambridge, 2020. Dostupné na: <https://www.openbookpublishers.com/books/10.11647/obp.0192>
- FILIP, Vladimír, 2020. Pokrok vo výskume životnosti mesíí so zameraním na optické disky: dizertačná práca. Žilina: Žilinská univerzita, Fakulta humanitných vied, 2020.
- GARDINER, E. a MUSTO, R. G., 2015. The Digital Humanities: A primer for Students and Scholars [online]. New York: Cambridge University Press, 2015. Dostupné na: http://assets.cambridge.org/97811070/13193/frontmatter/9781107013193_frontmatter.pdf.
- GRIFFIN, G. a HAYLER, M. 2018, Collaboration in Digital Humanities Research – Persisting Silences. [online]. 2018. In: Digital Humanities Quarterly, vol. 12, no. 1. Dostupné na: http://pure-oai.bham.ac.uk/ws/files/46462759/GRIFFIN_HAYLER_DHQ.pdf
- JANEČEK, V. Převádíme videonahrávky z VHS na DVD. Brno: Computer Press, 2007. 189 s.

KATUŠČÁK, Dušan. 2020. Digital Humanities a automatické transkripcia rukopisných textov In ITlib. Informačné technológie a knižnice [online]. 2020, č. 1. ISSN 1336-0779. Dostupné na: https://itlib.cvtisr.sk/wp-content/uploads/docs//2020/1_2020/3.pdf.

KEAR, R. a K. Joranson. 2018. Digital humanities, libraries, and partnerships. Kidlington: Elsevier, 2018. ISBN 978-0-08-102023-4.

McCARTY, W., 2002. Humanities Computing [online]. Copyright ©2003 Marcel Dekker. Dostupné na: <http://www.mccarty.org.uk/essays/McCarty,%20Humanities%20computing.pdf>.

PM4DH: Project Management for Digital Humanities. [online]. Dostupné na: <https://scholarblogs.emory.edu/pm4dh/> [11]

SLIACKY, Michal, ŠPÁNIOVÁ, Marta. Vybrané aspekty digitálnych humanitných a spoločenských vied. In: Knižničná a informačná veda. – 1. vyd. – Roč. 27. – Bratislava (Slovensko) : Univerzita Komenského v Bratislave, 2017. – ISBN 978-80-223-4439-5. s. 28-43.

RAULAND, Patrick. Mastering WooCommerce 4: Build complete e-commerce websites with WordPress and WooCommerce from scratch. Birmingham: Packt Publishing, 2020.

STEINEROVÁ, J., 2010. Veda 2.0: ekologické modely informačnej podpory vedeckej komunikácie. In: ITLib: Informačné technológie a knižnice [online]. 2010, 14(4), 5-10. Dostupné na: <https://itlib.cvtisr.sk/Články/clanek893/>.

STEINEROVÁ, Jela. 2014. Digitálna veda – východiská, problémy a princípy. In ITlib. Informačné technológie a knižnice [online]. 2014, č. 1. ISSN 1336-0779. Dostupné na: <https://itlib.cvtisr.sk/Články/clanek2626/>.

SVENSSON, Patrik. 2012. Envisioning the Digital Humanities. In: Digital Humanities Quarterly [online]. 2012, vol. 6, iss. 1. Dostupné na: <https://www.proquest.com/docview/2555208953?pq-origsite=gscholar&fromopenview=true>

SVENSSON, Patrik. 2016. Big Digital Humanities: Imagining a Meeting Place for the Humanities and the Digital. Series: Digital Humanities. [online]. Published: Ann Arbor, MI: University of Michigan Press, 2016. Dostupné na: <https://dx.doi.org/10.3998/dh.13607060.0001.001>.

ŠLERKA, J., 2015. Digital humanities – stručné vymezení. In: Data Boutique: Blog o datech a s daty [online]. December 7, 2015. Dostupné na: <https://databoutique.cz/post/134731748723/digital-humanities-strucne-vymezeni>.

ŠTEDROŇ, B. Open Source software ve Veřejné správě a soukromém sektoru. Praha: Grada, 2019.

TERRAS, Melissa et al (eds.). Defining digital humanities a reader. Surrey: Ashgate. ISBN 978-1-4094-6963-6.

VILAR, P., 2014. Information behaviour of scholars, In: Libellarium: journal for the research of writing, books, and cultural heritage institutions [online]. 2014, VII(1), 17 - 39. Dostupné na: <http://dx.doi.org/10.15291/libellarium.v7i1.194>.

WARWICK, Claire et al. (eds.) Digital humanities in Practise. London: Facet publishing, 2012. ISBN 978-1-85604-766-1.

Tézy a literatúra k povinne voliteľnému predmetu rigoróznejskúšky

Dejiny hmotného a nehmotného kultúrneho dedičstva

1. Svetové (UNESCO), európske a slovenské deklarácie týkajúce sa kultúrneho dedičstva
2. Legislatíva týkajúca sa kultúrneho dedičstva na Slovensku (ústava, knižnice, archívy, múzeá, pamiatky...)
3. Kultúrne dedičstvo – základné pojmy, charakteristika, delenie
4. Pamäťové a fondové inštitúcie v oblasti kultúry
5. Kultúrne pamiatky zapísané v Zozname svetového dedičstva UNESCO
6. Prírodné pamiatky zapísané v Zozname svetového dedičstva UNESCO
7. Písomné kultúrne dedičstvo – základné pojmy, charakteristika, delenie
8. Medzinárodná spolupráca v oblasti výskumu kultúrneho dedičstva v strednej Európe
9. Historické knižnice na Slovensku
10. Hlavné výstupy a významné monografie v oblasti písomného kultúrneho dedičstva
11. Úloha bibliografie vo výskume hmotného a nehmotného kultúrneho dedičstva
12. Ochrana kultúrneho dedičstva
13. Priemyselné dedičstvo
14. Digitalizácia a kultúrne dedičstvo
15. Osobnosti výskumu hmotného a nehmotného kultúrneho dedičstva

Základná študijná literatúra

- AUGUSTÍNOVÁ, Eva. Knižnice ako fenomén kultúrneho dedičstva Slovenska a Slovákov. Žilina: Žilinská univerzita, 2017.
- AUGUSTÍNOVÁ, Eva. Základný výskum historických knižných dokumentov a fondov. Žilina: Žilinská univerzita - Fakulta humanitných vied; Poradca, 2013.
- BÁLENT, Boris. Z minulosti knihy na Slovensku: knihovedný sborník. Martin: Matica slovenská, 1959. 263 s.
- BUKOVSKÝ, Vladimír a Mária TRNKOVÁ. Ochrana knižničných fondov 1. 1. vyd. Martin: SNK, 2006, 212 s.
- FRIMMOVÁ, Eva. Bibliografia a inkunábulistika. In Bibliografický zborník 1992 – 93. Martin : Slovenská národná knižnica, 2000, s. 119 – 124.
- Historické knižničné fondy na Slovensku. Martin : Matica slovenská, 1998. 254 s.
- Historické knižničné fondy na Slovensku. Zv. 2. Martin : Matica slovenská, 1996. 127 s.
- KUZMÍK, Jozef. Knižná kultúra na Slovensku v stredoveku a renesancii. Martin: Matica slovenská, 1987. 231 s.
- MAJEROVÁ, Jarmila a Eva AUGUSTÍNOVÁ. Najnovšie výskumy v akademickom priestore v oblasti knižnično-informačnej vedy a praxe. In: ITlib: informačné technológie a knižnice, 2017, roč. 21.
- McLUHAN, Marshall. The Gutenberg Galaxy : the making of typographic man. Toronto : University of Toronto Press, 2008. 293 s.
- NITRANSKÝ, T. Z dejín vydávania a rozširovania literatúry. Bratislava, 1972.
- PASIAR, Štefan. Dejiny knižníc na Slovensku. Bratislava: Slovenské pedagogické nakladateľstvo, 1997. 476 s.

VALACH, Július. Staré tlačiarne a tlačiari na Slovensku. Martin : Matica slovenská, 1987. 213 s.

DĚNESOVÁ, Monika. Najzaujímavejšie lokality svetového dedičstva. Nesvady: Fonibook, 2017, 47 s.

Dohovor na ochranu nehmotného kultúrneho dedičstva (UNESCO). Dostupné na: <https://www.culture.gov.sk/wp-content/uploads/2020/02/Informacia.pdf>

DVOŘÁKOVÁ, V. Svetové kultúrne dedičstvo UNESCO. Bratislava: DAJAMA, 2009

DVOŘÁKOVÁ, V. – HUSOVSKÁ, Ľ. Ochrana kultúrneho dedičstva v medzinárodných dokumentoch. 1. diel Charty a odporúčania a 2. diel Charty, smernice a rezolúcie. Bratislava: ICOMOS Slovensku, 2002 a 2003

KAČÍREK, Ľ. Kultúrne dedičstvo Slovenska. Vysokoškolské skriptá. Bratislava: Muzeológia a kultúrne dedičstvo, o.z., 2016, ISBN 978-80-89881-05-5

KLINDA, J. Svetové kultúrne a prírodné dedičstvo. Ministerstvo životného prostredia SR, Bratislava, 2000

MRUŠKOVICĎ, Š. – DARULOVÁ, J. – KOLLÁR, Š. Múzejníctvo, muzeológia a kultúrne dedičstvo. Banská Bystrica: Univerzita Mateja Bela, 2000

<http://www.culture.gov.sk>

<http://www.pamiatky.sk>

HAMAR, Juraj. Šlabikár tradičnej ľudovej kultúry 1. Bratislava: Slovenský ľudový umelecký kolektív, 2020. 16 s.

HOLEČEK, Milan a kol. Skvosty Európy: veľká kniha pamiatok. Praha: Ottovo nakladateľství, 2017. 768 s.

Kultúrna rozmanitosť. Dostupné na: <http://www.unesco.sk/kulturnarozmanitost>

POHUNEK, Jan. Světové klenoty UNESCO. Brno: CPress, 2020. 487 s.

Reprezentatívny zoznam nehmotného kultúrneho dedičstva Slovenska. Bratislava : Slovenský ľudový umelecký kolektív , 2023. 91 s.

STN EN 15898: 2023 (76 0100), Ochrana kultúrneho dedičstva. Základné pojmy a definície. Bratislava : Úrad pre normalizáciu, metrológiu a skúšobníctvo Slovenskej republiky , 2023. 64 s.